

הכנסת האחת-עשרה
מושב שלישי

נוסח לא מתוקן

פרוטוקול מס' 361
מישיבת ועדת הכספים
יום ב', א' בחשון התשמ"ז - 3.11.86, שעה 10.00

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

- א. שפיגא - היג"ר
- א. אבוחצירא
- ז. אמיר
- י. ארצי
- מ. בר-און
- ג. גדוח
- פ. גרופר
- א. ויינשטיין
- א. ורדיגר
- י. כהן
- י. מצא
- ע. סולודר
- ע. עלי
- י. צבן
- ח. רמון
- מ. שפריח
- א. שלום
- ב. שליטא
- ש. בן-שלמה
- ג. שפט
- ד. תיכון

- א. קרשנר - מזכיר הוועדה
- א. דמביץ - היועץ המשפטי לוועדה
- ס. אלחנני - יועצת כלכלית
- מ. איזנברג - קצרנית

מוזמנים:

- שר החקלאות א. נחמקין
- צ. אלון, נ. יניב - משרד החקלאות
- ב. לאור
- ד. מזרחי
- מ. הבא
- ר. יוסף
- ד. תבורי
- י. ירון
- ש. עמור
- א. שוחט
- מ. אריאה
- י. אלישיב
- י. מנדס
- ק. דיניס
- ד. בן-כנען
- מרכז השלטון המקומי

96

(נתקבל ביום 10.11.86)

א. שמש, ר. גאייר - משרד הפנים

סדר-היום:
 שינויים בתקציב לשנת 1986 - פנייה מס' 155 של
 הממונה על התקציבים
 פדיון מוקדם של מלווה מרצון - חב' שוון חוגי בע"מ
 צו חלוקת מס שבח מקרקעין ומס רכישה
 שינויים בתקציב לשנת 1986 - פנייה מס' 149 של
 הממונה על התקציבים
 הצעות לסדר-היום של חברי הוועדה

שינויים בתקציב לשנת 1986
 (פנייה מס' 155 של הממונה על התקציבים (תמיכה בחלב בקר)

ממלא מקום היו"ר ד. תיכון:

אני פותח את הישיבה ומקדם בברכה את שר החקלאות.

אדוני שר החקלאות, בישיבה שלפני האחרונה הובאה לפני הוועדה בקשה להעברה תקציבית להגדלת התמיכה בחלב הבקר, שבדברי ההסבר לה נאמר: "חלב הבקר מסובסד בשיעור של 15% מול הנחת התקציב של 9%. בעקבות כך נוצר גרעון בתקציב התמיכה לחלב.

מבוקשת העברה לסך 4,000 אלפי ש"ח מהרזרבה הפנימית לתמיכה בחלב כדי שניתן יהיה לשלם במועד את המקדמות עבור הסובסידיות לחלב".

שניים מחברי הוועדה לא היו מאזשרים מהגדלת התמיכה בחלב הראשון - חבר-הכנסת ארידור הנמצא עתה בחו"ל, והשני - היושב לשמאלך. אני סברתי שיש כאן מדיניות חדשה בתחום הסובסידיות, שכן מאז אימצנו את התכנית הכלכלית החדשה, זו הפעם הראשונה שאנו עומדים בפני בקשה להעלות את הסובסידיה לחלב.

אני סבור, שאם הממשלה החליטה לשנות את המדיניות שלה בתחום הסובסידיות מן הראוי היה שתבוא לפני הוועדה ותסביר שנוי זה. אני סבור שטוב עשתה הממשלה שבחודש יוני 1985 החליטה להקפיא מחירים ולהוריד את הסובסידיות. אני הייתי סבור שאחד מעמודי התווך של המדיניות הכלכלית החדשה הוא, ששיעור הסובסידיות לא רק שלא יעלה, אלא שהוא יקטן.

שר החקלאות א. נחמקין:

יקטן לכמה?

היו"ר ד. תיכון:

אינני זוכר.

שר החקלאות א. נחמקין:

הוא הרי קטן מאד.

היו"ר ד. תיכון:

הקטינו את הסובסידיות והביאו לקיצוץ בתקציב הסובסידיות. והנה היום אנו עומדים בפני בקשה להגדיל את הסובסידיה לחלב, דבר שיש בו כדי לערער היסודות עליהם הושחתה המדיניות הכלכלית החדשה. היות ואתה, אדוני שר החקלאות, ממונה על תקציב הסובסידיות לחלב, רשות הדיבור לך.

שר החקלאות א. נחמקין:

אני קראתי את הפרוטוקול של ישיבת הוועדה שהזכרת, ואני מניח שנפלה אי-הבנה. ומדוע? ראשית, אנו הסכמנו - כך הוסכם בין ההסתדרות והממשלה - שאנו שומרים על סובסידיה למוצרים חקלאיים בשיעורים בסביבות ה-25% ואני סיכמתי עם אגף התקציבים - וזה קיבל אישור של שר האוצר - שלנו תהיה גמישות במסגרת זו. יש מוצרים שכדי לשמור על התכנון ולא ליצור עודפים, מספיקה סובסידיה נמוכה. יש מוצרים שכדי לשמור על התכנון ולא ליצור עודפים דרושה סובסידיה גבוהה יותר. אני רוצה לחזור על דעתי באשר לצורך החיוני לשמור על התכנון ואני רואה בסובסידיה של 25% מכשיר תכנוני. אבל חייבת להיות גמישות בין המוצרים. וכאן הייתה אי-הבנה.

אין שום אי-הבנות ביני ובין האוצר. האוצר רטאי לדבר שצריך להעלות מחיר החלב ולא להוסיף סובסידיה. אבל מתוך שיקול שלו, שיש בו הגיון, החליט להגדיל את הסובסידיה. מחיר החלב נקבע על יסוד בדיקה של המערכת הכלכלית שלנו ושל האוצר, שקובעת מדי פעם את תנועת המחירים שקשורה בתשומות. וכשם שמורידים מחירים אם מוזל מחיר הגרעינים, כך גם מעלים מחירים אם התשומות מתייקרות. אתי אין בעיה. אני מוכן שהסובסידיה תהיה 9% כמופיע בביטוי החקציבי, אבל אז צריך לייקר את החלב.

היו"ר ד. תיכון:

למה, כי התשומות התייקרו?

שר החקלאות א. נחמקין:

כן.

היו"ר ד. תיכון:

איזה תשומות התייקרו?

שר החקלאות א. נחמקין:

הדברים בדוקים עד כדי חצי פרומיל. השיטה היא שיש צוות בודק ולפי בדיקת הצוות התייקרו תשומות. בין התשומות מופיע שכר העבודה ושכר העבודה עלה.

א. שלום:

ההובלה עלתה.

היו"ר ד. תיכון:

ההובלה ירדה, כי הדלק הוזל.

א. נחמקין:

מחיר ההובלה עלה ב-25%. על-כל-פנים, זה חלק מהמערכת וכאשר התשומות מתייקרות ויש מחיר מוסכם, צריך להחליט או שמוסיפים סובסידיה או שמונטיפים למחיר החלב, כדי שמי שמיצר את החלב יקבל יום עבודה. אין שם רווח.

אתה יודע מה? הורידו מחיר השמן והעלו מחיר הכוספא בניגוד לדעת האוצר. עשה זאת משרד התעשייה והמסחר. האוצר רצה שאני אכנס אתו לקונפליקט. לא רציתי כי אני יודע מי ינצח, לא מי יהיה צודק, כי אתם מפחדים משר התעשייה והמסחר.

היו"ר ד. תיכון:

כך אתה חושב?

שר החקלאות א. נחמקין:

כן, כך אני חושב. אתה רוצה שאגיד דבר שאני לא חושב? הוא הוריד את מחיר השמן והעלה מחיר הכוספא שרירותית, והאוצר לא השכים לזה. האוצר רצה שננהל ויכוח.

היו"ר ד. תיכון:

יש צורך בחתימות של שני שרים.

שר החקלאות א. נחמקין:

לא שלי. הוא העלה חד-צדדי.

ב. לאור:

בפולי הסויה מטפל משרד החעשיה והמסחר דרך מינהל הסחר, והוא אינו זקוק לחתימה שניה.

שר החקלאות א. נחמקין:

ואז שר האוצר חשב שאני צריך לנהל אתם ויכוח. אבל אני אינני שוכן לייבא כוספא עד שלא תהיה החלטה. זה צעד חריג לגבי מפעלי הסמן שנייבא כוספא ולא נקנה מהם.

הבאתי דוגמה איפה עולות החשומות חד צדדיה. ואם הן עולות, צריך להעלות מחיר החלב. האוצר, מתוך שיקול דעת, החליט שמוטב היום להוסיף לסובסידיה ולא להעלות את המחיר לצרכן, מתוך שיקולי המדד. לגבי אין שוני, בין שיעלו את המחיר לצרכן ובין שיעלו את הסובסידיה.

היו"ר ד. תיכון:

היום העלו מחיר המזוט לחעשיה במקום להוזילו, ואנחנו רוצים לדעת מדוע.

שמענו שאין חילוקי דיעות בנושא העלאת הסובסידיה לחלב בין משרד החקלאות ובין משרד האוצר. לכן ניתן להבין בישיבה הקודמת שיש חילוקי דיעות ולכן הבקשה להעברה תקציבית היא רק בגדר מקדמה עד שיוסדר העניין.

ב. לאור:

אנו דנים עכשו בנושא זה באוצר כאשר יש בעיה טכנית ובעייה של מדיניות. כמה מלים לבעייה הטכנית. בתחילת השנה תוקצב שיעור הסובסידיה לחלב ב-9%. במהלך השנה, כתוצאה ממהלך של משרד החקלאות, שונתה הקצאת הסובסידיות, ונתח הסובסידיה לחלב עלה, ולמוצרי מזון אחרים ירד. בעקבות זה ובעקבות העובדה שבתחילת השנה שיעורי הסובסידיה היו גבוהים יותר מאשר הונה בחקציב, כי התאמת הסכומים היתה במאי-יוני, נוצר מצב שהסכום שאושר על-ידי הכנסת כסובסידיה לחלב אזל, וכתוצאה מכך פנינו לוועדה.

היו"ר ד. תיכון:

זה ברור. כל מהלך כזה מקורו בנימוק שאזל הכסף.

ב. לאור:

פה יכול היה להתקבל שאנו מגדילים את הסובסידיה מ-9% ל-15% ולכן אנו מבקשים תוספת תקציב. האמת היא שיש גידול במכסות. אנו עומדים להוסיף כ-15 מליון ליטר למכסות.

היו"ר ד. תיכון:

אתם קובעים את המכסות?

ב. לאור:

משרד החקלאות, הממשלה, קובעים. שלושה מרכיבים - האינפלציה, תוספת חשומות וסובסידיה יותר גדולה, הביאו לכך שאזל הכסף ובחודש הבא נצטרך לבוא עם עוד בקשה.

היו"ר ד. תיכון:

אנו עומדים במחצית שנת התקציב, ואתה אומר שבאוקטובר אזל התקציב בסעיף זה?

ב. לאור:

כן, ונצטרך להוסיף, למעט אפשרות אחת, שיוחלט על העלאת מחיר החלב.

שר החקלאות א. נחמקין:

אני לא אתנגד.

היו"ר ד. תיכון:

איך זה קורה שהכסף אוזל במחצית שנת התקציב?

ב. לאור:

בחודש אפריל היתה הסובסידיה לחלב 36%, שזה שווה-ערך ל-4 חדשים בהוצאה. התחלנו את השנה בחריג.

שר החקלאות א. נחמקין:

היתה החלטה לדחות את העלאת המחיר לצרכן.

היו"ר ד. תיכון:

מדוע לא תעלו את מחיר החלב?

ב. לאור:

אנו בהחלט שוקלים היום להציע מחירים כאלה שבהם נחזור להנחות

התקציב.

היו"ר ד. תיכון:

אנו עיכבנו את הבקשה לא מטום שמדובר על 4 מליון שקלים, אלא מטום שאנו רוצים לדעת מהי מדיניות הממשלה בתחום הסובסידיות והמחירים. כאשר אני שומע אותך, אני מתחזק בדעתי שלא יודעים. משר החקלאות טמענו: המדיניות שלנו היא סובסידיה בשיעור של 25%. אני מבקש לדעת מהי עמדת האוצר, שהרי המדיניות באה לידי ביטוי על-ידי האוצר. לכן זימנו גם את שר האוצר לדיון זה, כדי שיטפס אותנו שלממשלה יש מדיניות בתחום זה ולא חלטורות.

ב. לאור:

אני יכול לומר: מדיניות המשרד היא לעמוד במסגרת התקציב.

היו"ר ד. תיכון:

אני שואל שאלה ברורה.

ב. לאור:

מדיניות המשרד היא לעמוד במסגרת התקציב על כל המשתמע מכך.

היו"ר ד. תיכון:

ואתה עושה ההפך. אתה אומר: לעמוד במסגרת התקציב, ואתה עושה ההפך, אתה מעביר מהרזרבה הפנימית, וזו הגדלת התקציב.

שר החקלאות א. נחמקין:

על אף שדעתי, טטוב שתהיה סובסידיה של 25%, שלא יובן לא נכון: אין לי ויכוח עם האוצר. אם האוצר ירצה להעלות מחיר החלב, מקובל עלי. אבל זו המדיניות. היום בתחבורה משלמים 60%-70% סובסידיה. זה לא היה בבסיס התקציב. גם את זה התנאים חייבו. אני מעריך את הצורך שלא לעשות חלטורות, אלא לבדוק מה עדיף, עלייה במדד ואינפלציה או במקום זה לסנות מעט את הסובסידיה כי התנאים מחייבים, לא לומר: לא חשוב מה קורה, אנו קבענו גובה תקציב כזה ובואו נעמוד בזה. אם השיקול להוסיף תקציב עדיף מאשר להגדיל את האינפלציה - - -

היו"ר ד. תיכון:

עיי אייו מתנגדים לכך. אבל אנו רוצים שיגידו לנו מה המדיניות

שר החקלאות א. נחמקין:

אני אומר. עד היום לא היתה החלטה יקוב הדין את ההר, איננו משנים את בסיס החקציב גם במחיר אינפלציה. לכן אמרתי: תהיו אתם צוות חטיבה, טוב לכם יותר טובשידיה, בבקשה. טוב לכם עליית מחיר החלב, בבקשה. אין אי-הבנה עם האוצר. אילו היתה אי-הבנה, היתה יכולה ועדת הכספים לומר: אנו רוצים לסייע לאוצר. אין אי-הבנה עם האוצר. אני יודע שיש שם דיונים אינטנסיביים לגבי כמה מוצרים המסובסדים על-ידי האוצר, וצריך לשקול אם מסחררים את המחירים מהקפאה, שהיתה חשובה מאד למסק בשנה האחרונה. צריך לחת להם לסיים את הבדיקה והדיונים ואחר-כך להגיע לכאן עם מדיניות שלמה לגבי כל המוצרים.

היו"ר ד. תיכון:

אתה ער לעובדה שהמטמעות היא אחת - הגדלת התקציב? הווה אומר, שכל מי שמדבר על קיצוץ בתקציב, צריך לדעת שלא יהיו קיצוצים. אם אתה אומר זאת כשר בממשלה, הרי קיצוץ התקציב עבר מן העולם.

שר החקלאות א. נחמקין:

לא אמרתי זאת. אבל אם יש בינינו סימפוזיון, אומר עוד משהו: לצערי, נוצר מצב שבשטח אחד לא עלה בידינו להגיע להקפאה מלאה, וזה שטח השכר. מעבר למה שהוסכם בין הממשלה וההסתדרות יש גם עליות מחירים נוספות. זה מביא להעלאת השכר. העלאת השכר מביאה לאינפלציה. מישהו יכול לומר: אנו החלטנו בתחילת השנה. עכשו מישהו הציע לקצץ באיזה שהוא מקום והודיעה הכנסת שהיא לא תתן לזה את ידה.

היו"ר ד. תיכון:

הקיצוץ עליו, אתה מדבר איננו חלק מהתקציב השוטף אלא מהתקציב של השנה הבאה.

א. שלום:

אדוני היושב ראש, אני מסכים לחלק מדברייך. אני חושב שגם שר החקלאות אמר שאין לו התנגדות להעלאת המחיר ולהקטנת טובשידיה. בענפים אחרים זה יכול לפגוע בתכנון, בחלב - לא. בחודש שעבר אשרנו 5 מליון שקל תוספת טובשידיה לחלב. 15% טובשידיה לחלב זה שכר העבודה של החקלאי. עיכוב הבקשה גורם לכך שהחקלאים לא יקבלו שכר עבודתם.

היו"ר ד. תיכון:

אנחנו לא עיכבנו. אנחנו היינו מוכנים לקיים את הדיון ביום ה'.

א. שלום:

לא הביאו לפנינו את הבקשה בזמן ובשבוע שעבר דחינו את הדיון. וכך אנו מעכבים שכר העבודה של החקלאים. אני אינני מתנגד שנקיים דיון מעמיק עם האוצר על טובשידיה. אבל נאשר עכשו את הבקשה שלפנינו ונזמן לשבוע הבא את שר האוצר ושר החקלאות לדיון על המדיניות הכוללת של הממשלה בתחום טובשידיה, ולא נחזיק את אלה כבני-ערובה.

היו"ר ד. תיכון:

איננו מחזיקים בני ערוכה. זה לא מנהגנו.

שר החקלאות א. נחמקין:

עוד אינפורמציה לכם: אנחנו שינינו מדיניות ואני חושב שיש בשינוי זה הגיון. בעבר היתה נקבעת מכסת חלב קשיחה ומחייבת בין אם הביקוש גדל ובין אם הוא קטן. כאשר יורדים מ-100% טובשידיה ל-15% ההגיון אומר, שתהיה ירידה בביקוש. אני הצעתי לאוצר, והוא קיבל, שנקבע מכסת חלב גמישה, שיהיו לנו 50,000,000 ליטר גמישים, שהם 7% מהמכסה כולה. המודד לצריכת החלב הוא לא החלב הניגר, אלא השומן. כדי שלא יצטבר שומן באירופה יש למעלה מ-1,5 מליון טון חמאה ו-1,5 מליון טון אבקת חלב. אצלנו המודד הוא שלא

יווצר עודף שומן. אמרתי: יש לנו 50 מליון ליטר גמישים, אם ישתמשו בלחות, נרד במכסה, ואם ישתמשו ביותר, נעלה. ואני חושב שזה הגיוני. לא להפתעתי, אולי לפתעת האוצר, לא היתה ירידה בצריכה, כי האזרח קונה כמעט ללא מגבלה. יש לאזרחים הרבה מאד כסף, אלה שכל הזמן טוענים שהם על סף רעב, יש חג"גת קניות.

היו"ר ד. תיכון:

בכמה גדלה צריכת החלב?

שר החקלאות א. נחמקין:

מעט מאד. אבל לא ירדה. אנחנו צפינו ירידה בגלל הירידה הדרסטית בסובסידיה. כאשר אתה מעלה מחיר ב-80%, סבעי הדבר שחרד הצריכה. ואמנם היא ירדה אבל מייד עלתה שוב. היום שומרים על המכסות והמכסות נותנות אפשרות לקיים מערכת נחמלית, ולא מערכת שקודם בונים רפתות ויחר-כך צריך לסגור אותן.

י. ארצי:

אני שמעתי שיש פרות שמתייבשות ונמכרות לבשר ולמדתי שיש במסקי החלב בעייה של עודף בשר.

שר החקלאות א. נחמקין:

נכון שהענף בנוי משני חלקים, ולא שהפרות מתייבשות, פרה מתייבשת לחדשיים כאשר היא בהריון. אנו מחזיקים את הרפת הכי טובה בעולם ללא שום השוואה עם ארץ אחרת. ואני מקווה שיהיה ייצוא למצרים. יש לנו בעייה של פרות שחלבו אותן 7 עונות וצריך למכור אותן לבשר. הביקוש לבשר פרה, פראת אינו טוב. יש לנו גם בעייה של עודף מבכירות. פרה ממליטה כל שנה, שנה עגל ושנה עגלה. יש לנו עודף מבכירות, אין לנו לאן לייצא אותן. פעם ייצאנו לפרס וליוגסלביה. יש תקווה שנייצא למצרים ואז הלחץ ירד. עכשו יש עודף פרות כאלה ואת העודף צריך לשחוט. המתחרה לבשר פרות אלו הוא הבשר הקפוא. ועל אף שיש היטל על הבשר הקפוא - ואני מעריך שהאוצר שומר על ההיטל על הבשר הקפוא - הוא מתחרה רציני לבשר הפרות הללו. זה לא נוח כאשר באים למשק ושומעים שקשה למכור פרות אלו, אבל אילולא המדיניות שנקטנו, העודף היה יותר גדול. אינני רואה בזה מצב מיוחד, אלא קושי במשק. הלוואי ומצב זה ימשך ולא יורע.

היו"ר ד. תיכון:

אני מסב חשומת לב מטרד החקלאות ומטרד האוצר לדו"ח מבקר המדינה משנה זו ומסנים קודמות בו נמתחת בקורת קשה על האדמיניסטרציה של חלוקת הכספים. אני מקווה שאתם ממשיכים בדרך שאומרת: אנו מחקנים מה שנתגלה.

אני מעמיד להצבעה פנייה זו של הממונה על התקציבים, אם כי אני רוצה לומר, שאני אישית רואה בנושא זה שינוי כיוון. למעשה האוצר עוד לא החליט לאן פניו מועדות. מאחר ומדובר בהעברה חדשה, מעתה ואילך תצטרכו לבקש העברה כל חודש. לקראת הגשת הבקשה הבאה, אני מבקש לזמן לכאן גם את שר האוצר, כדי שנשמע מה החליט האוצר או מה החליטה הממשלה בנושא זה.

ה צ ב ע ה

שינויים בתקציב לשנת 1986, פנייה מס' 155

של הממונה על התקציבים, א ו ש ר ה

חבר-הכנסת ד. תיכון הצביע נגד

שר החקלאות א. נחמקין:

היות והבאתי לידיעתכם שאין ויכוח עם האוצר, והיות ואני מכיר את דרך העבודה, הייתי מבקש מאד, שהחקלאי שצריך לקבל שכר עבודה. לא יהיה

זקרבן בין ועדת הכספים והאוצר. אני מבקש לפרוטוקול ואותך כיושב ראש: לקראת הבקשה שתוגש בחודש הבא, שלא החקלאים יהיו השוט באמצעותו מדרבנים לקיים את הדיון העקרוני. בבקשה, תקיימו את הדיון עד אז.

היו"ר ד. תיכון:

מכיוון שאני מכהן כיושב ראש, אני מחליט החלטות המחייבות את ועדת הכספים. אני מבקש לקיים את הדיון כאשר תובא הבקשה הבאה בעוד שבועיים, כדי שהחקלאים לא יישחקו. זו החלטה ויש לבצע אותה.

ע. סולודר:

הדיון הוא דיון כללי.

היו"ר ד. תיכון:

הדיון הוא דיון כללי על הסובסידיות.

תודה לשר החקלאות.

פדיון מוקדם של מלווה מרצון - חב' שטון חוגי בע"מ

(מכתבו של שר האוצר מיום כ"ו באב התשמ"ו-31.8.86)

היו"ר ד. תיכון:

אנו עוברים לנושא הבא:

פדיון מוקדם של מלווה מרצון - חב' שטון חוגי בע"מ.

דברי הסבר יביא נציג האוצר, מר ד. מזרחי.

ד. מזרחי:

חוגי שטון הוא קבלן מגבעתיים שבונה בניין ברמח-גן, והדיירים אינם יכולים להכנס לבניין, כי לא נעשו עבודות הפיתוח. עיריית רמת-גן אינה נוחנת פיתוח. הכסף הזה, 25,000 שקלים חדשים מיועד לעבודות הפיתוח.

י. כהן:

מתוך העקרון שאדם צריך להשתמש בכספו ולא להזדקק לעזרת או לסיוע של הממשלה, תמכתי בכל בקשה כזאת. ואני חושב שצריך לתמוך גם בבקשה זו.

י. צבן:

האם הפדיון המוקדם של מלווה מרצון הוא דבר אוטומטי? האם כל תאגיד שמצהיר שיש לו קשיים כספיים, מקבל פדיון מוקדם אוטומטי, או שהוא צריך לשכנע שיש לו קשיים המצדיקים זאת? אם זה אוטומטי, אני מציע שנקבע זאת בחוק והדבר לא יגזול מזמן הוועדה. אם זה לא אוטומטי, צריך להביא לפנינו חמר כדי שנראה שהדבר מוצדק. אם חושבים שאנחנו לא צריכים לראות את החמר, שהאוצר יקח על עצמו את האחריות וישחרר אותנו.

מדוע שכירים שנקלעים למצב כספי קשה, אינם יכולים גם הם להצהיר על מצוקה כספית ולקבל פדיון מוקדם של מלווה מרצון?

אני מבין שמה שחשבו שחיהיה תופעה שולית, הפך להיות למעין מגיפה. אני מציע שנסקול יחד חקיקה בנושא, כי המצב הקיים מפלה בין אזרחים.

ד. מזרחי:

החוק תוקן ביוני השנה. עד 15,000 שקל מוסמך שר האוצר לחתום. מעל 15,000 שקל, מובא לאישור ועדת הכספים. הבדיקה של החמר נעשית על-ידי החשב הכללי.

היו"ר ד. תיכון:

מאחר ומדובר ב-25,000 שקלים וכל הכסף מיועד לעיריית רמת-גן, אני מציע לאשר את הבקשה.

ה צ ב ע ה

פדיון מוקדם של מלווה מרצון - חב' ששון חוגי בע"מ - א ו ש ר

היו"ר ד. תיכון:

מר מזרחי, תרשום לפניך את ההערות של חבר-הכנסת צבן ותשתדל להשיב לו בכתב.

ביטול אגרת בחינות "מומחים לנסיעות" ו"מומחים להסעת תיירים" הנגבות על-ידי משרד התיירות

(מכתבו של היועץ המשפטי למשרד התיירות מיום כ"ה בחשרי התשמ"ז-28.10.86)

היו"ר ד. תיכון:

אנו עוברים לנושא הבא:

ביטול אגרת בחינות "מומחים לנסיעות" ו"מומחים להסעת תיירים" הנגבות על-ידי משרד התיירות.

א. קרשנר:

כיוון שהבחינות נערכות על-ידי בית-הספר לתיירות, שהוא חברה ממסלית עצמאית, מציעים לבטל את האגרות שחוקנות.

א. דמביץ:

אישור הוועדה נחוץ כאן כי זו אגרה המשתלמת לאוצר המדינה. הוחלט שעכשו לא תשתלם האגרה למדינה אלא במישרין למי שעורך את הבחינות, בית-הספר לתיירות שהוא חברה ממסלית.

היו"ר ד. תיכון:

יש כאן נסיון מעניין, שבא משרד ממסלתי ומוצא דרך לנווט את התקציב שלו על-ידי הפניית אגרות מהמשרד לחברה ממסלית. יש ועדת אגרות בין משרדית, היא מודעת לכך.

א. דמביץ:

בודאי.

היו"ר ד. תיכון:

כתוב בבקשה: "ועדת האגרות הבינמשרדית אישרה את ביטול האגרה".

י. צבן:

ועכשו אגרה זו לא תהיה בפיקוח שלנו?

א. דמביץ:

האגרה הזאת לא תהיה בפיקוח שלנו.

י. צבן:

אני רוצה להביע את חששי מההסדר החדש. ראשית, אני מקווה שזה לא יוצר תקדים.

היו"ר ד. תיכון:

אני מקבל מה שאומר חבר-הכנסת צבן. יש לנו פתאום ענף חדש של הכנסות המיועדות לשימושים שונים ואם תופעה זו תתרחב האוצר ישאר ללא אגורה. כבר נאמר באחד הדיונים במליאה, שהאוצר מתנגד לכך.

י. צבן:

מי אמר זאת?

היו"ר ד. תיכון:

זכבישים, ובצדק אמר שר האוצר, שלא יתכן שעל ההכנסות תהיה תוויח מה יעוד הכסף.

א. דמביץ:

במקרה זה יש הבדל פורמלי.

היו"ר ד. תיכון:

יכול להיות. אני מבקש לזמן את מר אריאן שיביא לפנינו מדיניות הממשלה בנושא זה.

צו חלוקת מט שבח מקרקעין ומס רכישה
(מכתב שר הפנים מיום י"א בחשרי התשמ"ז-14.10.86)

היו"ר ד. תיכון:

אנו עוברים לנושא הבא:
צו חלוקת מט שבח מקרקעין ומס רכישה.
אני מקדם בברכה חברי משלחת מרכז השלטון המקומי. כמה מכם בודאי יהיו במרוצת השנים חברים כאן. אני על כל פנים מאחל לכם.
בישיבה הקודמת בה נדון הצו, היו חברים בוועדה שביקשו לשמוע נציגי העיריות הגדולות ונציגי הרשויות המקומיות הרואות עצמן מקופחות על-ידי צו זה.

האם נציג העיריות הגדולות נוכח כאן?

מ. ששרית:

טרם הגיע.

היו"ר ד. תיכון:

נשמע את ראש המועצה המקומית ערד מר שוחט.

י. מצא:

האם אפשר לבקש שמר שוחט יספר לנו מה קורה שביב מפעל הפוספטים.

היו"ר ד. תיכון:

מר שמש, מדוע לא תתנו מעמד של עיר לערד?

ש. שמש:

הם אינם רוצים.

א. שוחט:

לפי הערכתי ומיטב הבנתי, הבעיה התעוררה לא רק השנה. בעייה זו הייתה קיימת בשנה שעברה בהיקפים יותר קטנים ובעצה יותר קטנה, ולכן לא עלתה על הפרק. אבל בעיית דרך התיקצוב של הרשויות המקומיות ומה שקורה כתוצאה משינוי מבנה החקבולים, התעוררה לא רק השנה. כתוצאה משינוי מבנה החקבולים נוצרה קבוצה של עיריות עם מענק שלילי.

מה המצב היום? אנו איננו אומרים שמדינת ישראל יש לה מקורות והיא יכולה לתת לכל. אבל נוצר מצב בלתי-בריא, ואני רוצה לסבר את האוזן בשנים-שלושה נחונים. כתוצאה מהשינוי במבנה ההכנסות והגדלת הארנונה, והעצמה של הארנונה מתבססת על בסיס המס - - -

היו"ר ד. תיכון:

איך אתה מסביר את זה שאתם מקילים?

א. שוחט:

אנחנו איננו מקילים. אני מדבר על בסיס המס שהוא שטחי תעשייה - - -

היו"ר ד. תיכון:

אתם גובים מסים כמו בתל-אביב?

א. שוחט:

לא. לגבי מגורים אין הבדלים. יש הבדלים משמעותיים לגבי שטחי המסחר והתעשייה. גם אנחנו העלינו את המס בשיעורים המכסימליים, באיטור מטרד הפנים, כדי להגיע לגביית מס רצינית. אבל כאשר בסיס המס הוא נמוך - - -

היו"ר ד. תיכון:

מהו בסיס המס?

א. שוחט:

היקף העסקים, היקף התעשייה, היקף המשרדים.

כל אחד מהיושבים כאן יודע במה מדובר. מדובר בחסר של 40 מליון שקלים. גם אם הכסף הזה יעבור, ואני משוכנע שאין דרך אחרת אלא לקבל מייד החלטת על העברת הכסף, עדיין יש מצב שבו יש שני סוגים של רשויות מקומיות, כי המענק השלילי שמבוטא בתקציב של הרשויות המקומיות הוא 150 מליון שקל.

ח. רמון:

מה זה מענק שלילי?

א. שוחט:

כאשר רשות מקומית באופן מעטי נמצאת בעודף הכנסות על ההוצאות, לפי הניירות, יש לה מענק שלילי. אבל לא זו הבעיה שאני רוצה להתמודד אתה עכשו.

היו"ר ד. תיכון:

כאשר אתה מדבר על עודף, למה אתה מתכוון?

מ. שטריח:

בשיבה הקודמת של הוועדה, שהיתה בתל-אביב, סוכם שבישיבה זו אין פותחים בדיון מחדש, אלא שומעים את המשלחת של מרכז השלטון המקומי ומצביעים.

היו"ר ד. תיכון:

אנו שואלים שאלות להבנה.

א. שוחט:

אני הנחתי שאנשי משרד הפנים הסבירו את כל הנתונים.

י. מצא:

אני מבקש להבהיר את הנקודה של מענק שלילי.

מ. שטריח:

במסגרת הרשויות המקומיות נקבע של הכנסה המורכב משלושה מקורות: הכנסה עצמית, הכנסות מהמשרדים היעודיים, הכנסות מועברות ממס שבח ומס רכישה. ואם ההכנסות משלושה מקורות אלה אינן מכסות את ההוצאות, משרד הפנים נוהג מענק-איזון. בערים שיש מענק שלילי - - -

י. מצא:

מה זה מענק שלילי?

מ. שטריח:

מענק שלילי קיים כאשר ההכנסות מ-3 המקורות יותר גדולות מההוצאות בתקציב המאושר של הרשות המקומית.

היו"ר ד. תיכון:

נציג משרד הפנים, מר שמט, יסביר את הנקודה.

ש. שמט:

ניקח לדוגמה שנת 1985. נניח לצורך הענין, שיש רשויות מקומיות שאין להן מענק של משרד הפנים, כי פשוט תקציביהן מאוזנים. יש להן הוצאות וכנגד זה יש להם מקורות מימון והן אינן צריכות מענק של משרד הפנים. עם המעבר לשנת 1986, לפי שיעורי האינפלציה, התקציב כולו גדל במוצע ב-100%. זאת אומרת שכל צד ההוצאות הוכפל. אם סוכם שהארנונה תגדל ב-170%, הרי ברור שכל רשות שתקציבה מאוזן - - -

ד. תבורי:

זה לא מדוייק. סוכם שתהיה תקרה של 170%.

ש. שמט:

ברור שאם מרכיב הארנונה גדל ב-170%, כל רשות שתקציבה מאוזן ומרכיב הארנונה בה יותר גדול, העודף שלה יגדל. זה מה שקרה ב-25 ערים, שיש להן יותר הכנסות מאשר הוצאות. אנו קוראים לזה מענק שלילי.

י. מצא:

תן לי דוגמה של עירייה שלקחת ממנה חלק מהעודף.

א. שוחט:

אחרי הדברים שנאמרו, ואינני רוצה להתייחס אליהם, בנקודת זמן זו המצב הוא כזה: אם הסכום הזה לא יועבר לאותן רשויות מקומיות, שהמענק שלהן חושב על בסיס ההנחה שהנפח יהיה כפי שנקבע, פירוש הדבר שתהיה קבוצה של רשויות מקומיות שמסגרת החקציב שאושרה להן, לא חוכל להתקיים. כנגד זה תהיה קבוצה של רשויות מקומיות, שמקיפות 50% מהאוכלוסיה שתחיינה בעודף כספי. עינינו אינה צרה בעיריות אלו. אם המדינה רוצה להוסיף להן, שתוסיף כמה שהיא רוצה. אבל לא יכול להיות מצב שכל הרשויות המקומיות הקטנות, המקיפות 50% מהאוכלוסיה יחיו ברמה אחרת. כאשר תל-אביב קבלה 2-3 מיליארד שקל, ברור שזה היה חלק מהמענק. עיני אינה צרה בכך. אם אחרי שהממשלה תפתור את הבעיה שלנו, תרצה להעביר הכנסות לעיריות אחרות, תעשה כפי שהיא רוצה. אבל גם עכשו, בהעברה של 40 מליון שקל, היא אמנם סוגרת את המסגרת, אבל היא מטאירה שתי קבוצות של אוכלוסיות עם יכולת פעולה שונה ועם רמות שונות.

כאשר ההעברות של משרד הפנים מתחילות להתכרסם גם במסגרת המאושרת, ולמעשה כבר חדשים לא מקבלים כספים, אמרנו: עד כאן. מדינת ישראל לא יכולה להרשות לעצמה שיטואציה כזאת. אנחנו מבקשים שהענין יוכרר, והכרעה זו פירושה סגירת הפער ולא הקטנת המסגרת.

היו"ר ד. תיכון:

תודה למר שוחט. ועתה נשמע את יו"ר מרכז השלטון המקומי, מר תבורי.

ד. תבורי:

אחרי שקיימנו מספר דיונים במרכז השלטון המקומי כדי להגיע להבנה לכאורה בין שני מחנות "מועדון המליונרים" ועיריות הפיתוח והישובים הקטנים, כמי שפוטל עליו לייצג את כולם, אני חשיתי להדגיש שאני מייצג לא את אלה ולא את אלה. אבל אחרי ששמעתי את הדברים, אני רוצה לומר שאני מייצג את עיריות הפיתוח והישובים הקטנים, ומוטלת עלי החובה לסתור כל מה שנאמר.

תקציב הרשויות המקומיות לעיריות הפיתוח ולישובים הקטנים הוא מיליארד שקל. הסכום להעברה שנדון עכשו, הוא 40 מליון שקל, דהיינו 4 פרומיל בגלל 4 פרומיל לא מסוגלים להעביר כסף לעיריות הפיתוח?

א. שוחט:

זה לא רק עיריות הפיתוח, זה 50% מהאוכלוסיה.

ד. תבורי:

הבעייה הקטה ביותר שבפניה אני ניצב היא, איך לייצב את עיירות הפיתוח שמצבן קטה יותר.

ועדת הכספים שתפקידה לאשר את החלטות הממשלה, אני אציע שהיא תחזיר לאוצר מה שמוצע עכשו לאוצר, כדי שהאוצר יגדיל את הסכום.

ב. שליטא:

לזה לא נסכים. אתה תקבל מט דינמי ואנו נקבל פרוטות מהאוצר?

ד. תבורי:

בוא נניח שהיום תאשר הוועדה מה שהיא מתבקשת לאשר. השנה היא שנה מיוחדת בכל הנוגע לגידול מהכנסות מועברות. ממה תחייב בשנה-שנתיים הבאות, כאשר בסיס התקציב שלך ושלי שקולים? למה לא ללכת בקו שבו השתלבנו על-פי קביעת האוצר לשחרר את הרשויות המקומיות מתלות בתקציב המדינה ככל שניתן? איזה חשבון אנחנו עושים? הרשויות המקומיות חייבות באיזון יהיה עזרה. על זה איננו מדברים. אנו מדברים על המדיניות שבה נוקטים האוצר ומשרד הפנים.

ברור שפתח-תקווה יכולה לגבות מס יותר גבוה מאיר יבנה ומנחמיה. אבל אני מדבר על נפח הגבייה. יהודי שגר במנחמיה יכול לשלם אותו מס שמשלם יהודי הגר בפתח-תקווה. אבל למנחמיה אין התעשייה והמסחר שיש בפתח-תקווה. מבחינה זו הגיעו 17 רשויות מקומיות לעצמאות כלכלית והן אינן מקבלות מענק-איזון.

יש התחייבות מוסכמת של משרדי האוצר והפנים, שכאשר עודף ההכנסה עולה על תקציב ההוצאה המאושר, רשאים הרשות המקומית להשקיע את הכסף על-פי שיקול דעתה.

ח. רמון:

ממתי הסיכום הזה?

ד. תבורי:

מלפני 4-5 שנים.

ג. תיכון:

על דעת משרד הפנים ומשרד האוצר?

ד. תבורי:

כן.

ח. רמון:

יש נייר על כך?

ד. תבורי:

כן.

אילו היה מדובר בתקציב הוצאות מאושר בערך ריאלי, שגם עליו אפשר להתווכח, אבל נניח בפלוס-מינוס של איכס אחוזים בעמדת שני הצדדים, ניחא, אפשר היה לבוא לעיריות הללו ולומר: לא חשקיע כל-כך הרבה, חלק צריך להעביר לרשויות שצריך להמשיך לעזור להן. אבל האם זה סוד, שתקציב ההוצאות המאושרות שלנו רחוק מאד מהצרכים של העיר? האם בתקציב משרד הפנים אין קיפוח בעשרות אחוזים? משמע, מה שקוראים פה עודף תקציבי, זו פיקציה. אלה הם סכומי כסף של הרשות המקומית שצרכיה גדולים והיא מכסה את תקציב ההוצאות ולא נותר לה כדי לעשות דברים על-מנת להתייפות, ואינני מדבר על חריגים. חריגים יש גם בעיירות הפיתוח. מנחמיה דומה לירוחם? איננו מתייחסים לחריגים. אבל באופן אמתי, כאשר מדובר על עודף תקציבי, עודף הכנסות על הוצאות, אנו מדברים על מצב שהרשות צריכה לכסות את תקציב ההוצאות שהוא בלתי-ריאלי. גם אליבא דמשרד הפנים, התקציב שחוק.

אינני רוצה להכנס לפרטים, אבל אי אפשר להחלים מהאינפלציה

נעשה בהיקף לא נכון. הטחיקה מגיעה ל-500 אחוז. משרד הפנים טוען ל-318%. איפה יש עודף הכנסה? נכון שרשות מקומית כאשר היא מגיעה למצב של "נטולת מענק" האוצר ומשרד הפנים אומרים לה: את לא תקבלי לא רק מענק, גם לא הכנסות מועברות.

לפני כמה זמן גובש המושג של קו אשראי שהוא אישור שניתן לרשות מקומית ללוות כספים מבנק, כדי לבצע תכניות-פיתוח הכרחיות, שצריך להגיש לאישור. מדובר על מערכות ביוב וניקוז ומים, ולא על היכל תרבות שיש היום בכל עיירות הפיתוח. קו אשראי שצריך לענות על כל הצרכים - מלבד שירותים הניתנים 24 שעות ביממה 365 ימים בשנה - נשחק. אם אפשר שפתח-תקוה קבלה קו אשראי של 750,000 שקל, אתם מבינים שזה מספיק לשתי מדרכות, שלא לדבר על מערכת הביוב שנבנתה לפני עשרות שנים.

מ. שטרית:

כך גם בעיירות הפיתוח.

ד. תבורי:

לא אמרתי שלא. אמרתי שאני מייצג את עיירות הפיתוח. לפתח-תקוה לא יקרה אסון אם ההכנסות המועברות ילקחו ממנה. אבל בשנה הבאה מצבכם יהיה יותר גרוע, ובעוד שנתיים שנינו נשב כאן.

א. שוחט:

סוף-סוף נשב יחד.

ח. רמון:

למה יהיה יותר גרוע?

ד. תבורי:

ההכנסות המועברות מתעדכנות שנתיים אחורה, קרי - קובעת ההכנסה המועברת של השנה הזאת המעודכנת לאינפלציה של 1984 ולגבי 1986 נגמר הסיפור.

ח. רמון:

ריאלית תקבל יותר, כי בעבר זה נשחק על-ידי האינפלציה.

ד. תיכון:

למה המצב יורע בעוד שנתיים?

י. מצא:

רשויות מקומיות גדולות שרואות שלוקחים מהן את העודף, בשנים הבאות לא יעלו מסים, האם זה נכון?

ד. תבורי:

אני רוצה לסכם בשנים-שלושה משפטים, ואם תשאלנה שאלות - אשיב.

אני רוצה להתייחס לשנים-שלושה מושגים שנאמרו פה, כי לא הייתי רוצה שחברי הכנסת היושבים כאן, אולי מתוך חוסר התעסקות בנושא מדי יום, יוטעו.

אין מושג מענק שלילי. יש מאמץ עצמי שנעשה על-ידי רשות מקומית

כדי לכסות את צרכיה. האמירה שיש לרשויות מקומיות עודף של 150 מליון שקלים היא אמירה מסוכנת. הרשויות המקומיות גובות מסים מראש. מבחינה תקציבית אין עודף של 150 מליון שקלים כפי שאמר מר שוחט.

א. שוחט:

זה אמר משרד הפנים.

ד. תבורי:

משרד הפנים גם אמר שההוצאות גדלו ב-100% והן גדלו ב-170%, והעלאה המס ב-170% נקבעה כתקרה לאלה שהיה להם שיעור מס נמוך. אני לא העליתי ב-170%.

אני בא לייצג מטעם מרכז השלטון המקומי את עיירות הפיתוח, הערים הבינוניות והערים הקטנות, שהבעיה שלהן היא בשחיקה -

ככל שיצטרכו לעשות בדיקות כדי לאזן דברים, לא לזה יש התנגדות.

אני רוצה להציע שתי הצעות: האחת, שמשרד הפנים יטביר מדוע אינו מעביר לרשויות המקומיות שמקבלות מענק, כי הויכוח הוא על הפרומיל מהתקציב של הרשויות הללו.

השניה, אני מציע שתוצג שאלה למשרד האוצר, מדוע לא נעשית בדיקה רצינית של בסיס התקציב, ואם יתברר שיש בעיה, צריך למצוא פתרונות נוספים ואם ייאמר שאני לא צריך לקבל פי 5.5, עלי זה מקובל. אבל מכאן ועד קיצוץ ב-75% וב-90% מההכנסות המועברות של מט רכוש ומס שבח המרחק רב, ואני אינני מוצא בזה הגיון.

היו"ר א. שפירא:

רבותי, נרים כוסיית להולדת נכדו של חבר-הכנסת ורדיגר ונאחל לו מזל טוב. במבול שקורה היום בעולם, ולנוכח בעיות ההתבוללות, כיוון שאנו עומדים בפרשת נוח בה נאמר "צהר תעשה לתיבה", הצמד שנולד לחבר-הכנסת ורדיגר, הלוואי ויהיה צהר גדול לתיבה. ואני מאחל לך שירבו נכדיך. מזל טוב. לחיים.

רשות הדיבור למר שאול עמור.

ש. עמור:

רבותי, אני מודה לכם על ההזמנה. אני בא לפניכם כראש עיר פיתוח וכמי שיושב בחזית ורואה את הדברים בשטח. אנו מופיעים ברוב ועדות הכנסת, וזו הפעם הראשונה שאני יושב בוועדת הכספים.

אני רוצה למסור לכם מסר, כי אינני מתכוון להרצות על שכומים ומספרים כי - א. אינני בקיא בזה; ב. חברי יעמדו על כך; ג. יש ויכוח בין הערים הגדולות ועיירות הפיתוח והערים הקטנות שאינני חושב שיגמר כאן.

אני רוצה להפנות חשומת לב הוועדה למצבן של ערי הפיתוח. מצב ערי הפיתוח הולך ומחמיר. ההגירה שלילית, מצב התעסוקה קשה. יחד עם זאת עשינו כולנו רבות בישובים שלנו. אני מבקש אתכם שתשחררו אותנו מהסיוט של הגרעון הכספי והבעיות הכספיות שיש לנו ברשויות המקומיות, כי באנו היום בידיים נקיות. יושב לידי מר שמש ממשרד הפנים, והוא יעיד ששנה של יסורים עברה עלינו - חביא מאזן וחפטר עובדים, ואין לי טענות אליו, פיטרנו עובדים. אינני מאמין שסקטור צבורי אחר במדינה עשה נקיזן כזה כפי שאנו עשינו.

יחד עם זאת ההכנסות בערי הפיתוח הן נמוכות. היום אמרה לי המזכירה: אל תבוא, כי היום יום חלוקת תלושי המשכורת ומקבלים 400 שקלים. נותנים 400 שקלים, אבל לפחות שיתנו. לא יכול להיות שלא יעבירו כספים ואנו לא נוכל לשלם משכורות. אותי לא מעניין הויכוח בין מר חבורי ובין מרכז השלטון המקומי. אותי מעניין תקציב ריאלי, קודם כל כדי לכסות את הגרעון וכדי שבשנה הבאה יהיה התקציב ריאלי. חנו לנו להשתחרר מהבעיות האלה ולטפל בבעיות האחרות של הרשויות המקומיות שהן קשות.

רבותי, לפני שנתיים הייתי חייב 200,000 דולר - וחבר הכנסת רמון עשה עבודה גדולה בנושא - ובגלל האינפלציה אני חייב היום 3 מליון דולר. למה לא יחוסל החוב הזה?

י. ירון:

ישבו במשרד הפנים וקבעו בשעתו מה צריך להיות תקציב המסגרת, והכנסות וההוצאות של רשות מקומית, ולפי זה החליטו שאם בגבעתיים תקציב ההכנסות החזוי, אליבא דעתם, עולה על ההוצאות, זה אומר שאין צורך במענק איזון. קבלתי את הדין. גבעתיים זו עיר של 50,000 תושבים כמעט ללא תעסיה ומסחר: והארנונה היא הכנסה אמיתית. התקציב שלנו השנה הוא 23,5 מליון שקלים ומתוכם 5.5% הכנסות עצמיות מארנונה. 5.5% תושבי גבעתיים שרובם שכירים משלמים בסכומים גבוהים עד כדי כך שהמועצה לצרכנות באה אלי בטענות. 23,5 מליון שקל זה התקציב השוטף של העיר, 5.5 אחוז משלמים תושבי העיר. מחצית מהיקרן אני מקבל מהמשרד, והצנעתיים חזקין השירותים שאני נותן, כמו חינוך ו-1,5 מליון שקל אני צריך לקבל מהחזקין השירותים

י. ירון

בגין מס רכוש ומס שבח. בנושא התרבות והחינוך הכלתי-פורמלי ההסתתפות של משרד החינוך היא פחות מ-1%. תקציב הפיתוח של עיריית בבעתיים הוא 200,000 שקלים. מפעל הפיס הפך להיות זרוע של האוצר. ואנו צריכים לשפץ 70 מוסדות חינוך.

קריאה:

מה זאת אומרת "זרוע של האוצר"?

י. ירון:

כספי הפיס ניתנים רק לבניית כחות חדשות. אנו עלינו על התושבים בנושא הארנונה עד קצה גבול היכולת. איזו הצדקה יש לקחת חלק מהתקציב שלנו ולהעבירו למקום אחר? אם כן, אולי נקטין את הארנונה לתושבי גבעתיים, שיש ביניהם בעלי שוכר נמוך, או שאני אתן ישירות שיק לאברהם שוחט. אם לא נקבל את חלקנו בתקציב זה, נגיד לתושבים: אתה משלם שקל עבור שירותים, תשלם שני שקלים. אם זה עניין לאומי, תיקח את זה ממס הכנסה. אני נבחרתי כדי לתת שירות ברמה נאותה. אני מבקש שלא יקחו מכספי. לא משרד האוצר ולא משרד הפנים אין להם זכות לנדב פעם נוספת את תושבי גבעתיים.

מ. אריאב:

אנחנו מדברים על ערי פיתוח ועל שוויון חברתי. אפשר להשוות שירותים בפתח-תקווה לשירותים בערד? אפשר להשוות שירותים בפתח-תקווה לשירותים בכרמיאל?

ד. תבורי:

רמת השירותים בערד יותר גבוהה מאשר בפתח-תקווה.

מ. אריאב:

הבנייה בארץ נעשית באזור שבין חדרה וגדרה. ואילו אגרת הבנייה והמסים הועלו באותה רמה בכל ישראל. ואז יוצא שגם מן היקב וגם מן הגורן יקבלו הערים הגדולות ומצד שני לרשויות המקומיות הקטנות ולערי הפיתוח לא יועברו הסכומים.

יש מצב עובדתי, ב-1986 העליה האתיופית נשלחה לערי הפיתוח, לא למרכז הארץ.

ד. תבורי:

מדוע?

מ. אריאב:

אני קלטתי 300 משפחות. הערים הגדולות יש בהן מזרקות מים צבעוניות, מפתחות את חוף הים. לנו אין אפשרות לתת שירותים מינימליים. יש 40 מליון שקלים, הבעייה היא להחליט על שינוי בסיס החלוקה של מס רכוש, כדי שגם העיריות הקטנות יוכלו להגיע לרמה מסויימת של שירותים.

היו"ר א. שפירא:

אני שמעתי ממר ירון שהוא העלה את הארנונה ב-170%. באיזו הצדקה הוא יכול לקחת מהתושבים שלו ולהעביר לעיריות פיתוח?

י. כהן:

בכספי הארנונה אין 220000. מדובר על מס שבח מקרקעין ומס רכישה.

ח. רמון:

כל הבעייה היא בערבות החחומים בין המסים המקומיים ובין המסים הממלכתיים.

א. שוחט:

אחרי דברי מר תבורי, אני חייב להוסיף כמה מלים. אם מר תבורי אומר שהמסגרות שנקבעו לרשויות המקומיות אינן טובות, הרי אם זה נכון,

זה חל על כל הרשויות המקומיות, הגדולות והקטנות. ההבדל הוא טבהנחות של ההכנסות, אם הדבר הזה לא יבוצע, אלה שיש להם מענק יעמדו בהכנסות מתחת למסגרת ואלה שלא יעבירו את המענק, יעמדו מעל המסגרת. כלומר, מבחינה לאומית חובה לעשות את המהלך הזה היום. זה לא עומד בסתירה למה שאמר מר תבורי על בדיקה כוללת של המערכת. אם יוחלט מחר על קיצוץ תקציב המדינה ב-5%, איפה יקצצו? יקצצו לישובים שמקבלים מענק, דוקא לישובים החלשים.

מ. שטריח:

בשנה שעברה קיצצו 20% לעומת קיצוץ של 3%.

א. שלום:

אני רוצה לשאול את ראשי עיריות הפיתוח, האם נכון שהעלייתם את הארנונה מעל 170%? האם נכון שיש כאלה שפעלו את הארנונה מעל 170% גם בלי אישור שני השרים?

האם נכון שהתקציב שאתם מגישים בחודש פברואר או בחודש מרס, עד היום לא אושר? ידוע לי שמגישים תקציב ומתחילים בביצוע ועד היום משרד הפנים לא אישר את התקציב, וכאשר משרד הפנים מאשר, התקציב כבר בוצע. אני שואל את מר שמש, מדוע כאשר מגישים את התקציב בזמן, אין מאשרים אותו לפני הביצוע? זה יכול למנוע חריגות מהתקציב.

אני רוצה לתר למר תבורי: אינני מאושר מההצעה הזאת, אבל אני משוכנע שבשנה הבאה יהיו הסדרים אחרים, או שיגדילו את הסכום או שישנו את סדרי הפיצויים, כך שיוכלו להשתמש בכסף.

לכן אני מציע להסיר את ההתנגדות. אם רשויות מקומיות גדולות תקציביהן יתאזנו והעודפים לא יועברו לרשויות המקומיות הקטנות ולערי הפיתוח, הכסף יצטרך לבוא מתקציב המדינה.

אני חבר בוועדת המשנה של ועדת הכספים לענייני הרשויות המקומיות וידוע לי מתוך הדיונים שקיימה הוועדה שהרשויות המקומיות הן המוסד הציבורי היחיד בארץ שהטילו עליו קיצוץ של 4000 עובדים והם ביצעו את הקיצוץ הזה, וביתר מוסדות הציבור, הדבר נשאר בגדר דיבור. גם בתחום הגבייה התייעלו הרשויות המקומיות. ואני חושב שתפקידנו לסייע בידן למלא את תפקידן.

ח. רמון:

אני רוצה להבין, 40 מליון שקלים לגבי 180 רשויות מקומיות, כמה הם מסך כל המענק של משרד הפנים?

ש. שמש:

בערך שלישי.

ח. רמון:

מתוך סך כל המענק שמקבלות הרשויות המקומיות?

ש. שמש:

המענק הוא 100%.

ח. רמון:

גם אם זה 35% זה דבר משמעותי. אינני יודע מה יהיה בשנה הבאה. העלאת הארנונה ב-170% אינה חובה. זו רשות. אם מישהו ינסה לעשות את התרגיל הזה פעם נוספת, לא יצליח, כי כל ראש עיר מראשי הערים האלה יעלה את הארנונה פחות, כי בלאו הכי הוא לא יהנה מזה. הוא גם יהיה פופולרי בעיר, הוא גם לא יעביר וגם יקבל מענק ממשרד הפנים.

לכן אני מציע למשרד הפנים: שנו את החוק. אם אתם לא רוצים להגיע למצב כזה. בשנה הבאה, תשנו את החוק ותיקבע הבחנה בין מס עירוני ומה שאינו עירוני. צדק מר תבורי, צריך לטפל בבעייה באופן יסודי. צריך לעבוד על התקציב, צריך לבדוק את ההוצאות ולקבוע חלקו של תקציב המדינה בתקציבי הרשויות המקומיות. במקום לריב אתנו על 20 מליון שקלים או על 40 מליון שקלים, אתם ראשי העיריות, הנבחרים האמתיים על-ידי הציבור, זה תפקידכם. הוועדה הזאת עומדת לפני מצב שאין לה ברירהאלא לאשר את הבקשה. אם לא נרים את היד בעד

איטור ההעברה התקציבית, הרשויות המקומיות להן מיועד הסכום לא יקבלו אותו.

ב. שליטא:

רבותי, 40 מליון שקלים אלה יהיו בשנה הבאה הרצה יותר, כי הם לא מתעדכנים והתאם לאחוזי העדכון, הם קטורים בפעילות הכלכלית במשק. לכן אנו רוצים להתחבר למס שהוא דינמי, כי כל המיסוי של השלטון המקומי היום הוא לא דינמי. היום כל הרשויות המקומיות, פרט לאותן 25 רשויות, קבלו רק מחצית המענק שלהן. משרד האוצר הודיע: עד שועדת הכספים לא תאשר את ההעברה התקציבית, אין כסף.

אני רוצה לשאול את ידידי תבורי, עם יד על הלב, האם יש רשויות מתוך ה-25 המחזיקות פקדונות בחשבון הסוף בבנק ויש להן עודפים?
שאלה שניה, מדוע אתה טוען שמגיע לך רק מס רכוש ומס שבח, מדוע לא מס הכנסה? מדוע לא מס ערך מוסף? אין חולק על כך שאת מס ערך מוסף גובים בתל-אביב ופתח-תקוה ולא במנחמיה.

א. ורדיגר:

היות וכולנו מבינים שלא יכול להיות בשלטון המקומי מועדון של מליונרים ומועדון של אציונים, אני רוצה לשאול את יושב ראש מרכז השלטון המקומי: אני קראתי שיש תלונות או טענות שמרכז השלטון המקומי כאילו אינו מייצג נכונה את עיירות הפיתוח או העיירות באזורי הפיתוח. אינני אומר שכל מה שמתפרסם הוא אמת. אבל היות ויושבים כאן נציגי הרשויות המקומיות באזורי הפיתוח ואנו יודעים את המצב גם מדיוני ועדות אחרות, ועדת הפנים וועדת העבודה והרווחה, אני שואל: האם נכון שיש הפליה, או שמרכז השלטון המקומי אינו מייצג אתכם כפי שצריך ויש איפה ואיפה?

נחפרסם בעתונים שעיריות רמח-גן, תל-אביב ואחרות מחזיקות בבנקים חשכונות של 15-10-8 מליון דולר. אם עירייה יכולה לחסוך היום כסף, זה יפה מאד. אבל האם אנו יכולים להיות עם מצב שברשות מקומית אחת יש מצב של הדרדרות מתמדת ומצד שני יש רשויות מקומיות שחוסכות כסף ומחזיקות בחשבונות בנקים מליוני דולרים? אני חושב שאנו צריכים להתייחס לבעיה זו, כדי לדעת כיצד להתייחס לחלוקת ה-40 מליון שקלים, שאמנם אינם סכום גדול, אבל יש לו משמעות לטווח ארוך.

ד. תיכון:

אין מחלוקת על כך, שאם הסדר זה יאושר הוא יעבוד רק פעם אחת, כי אין בו תמריץ להמשך. אבל אני רוצה לשאול שאלה אחרת: נניח שהכסף הזה לא יעבור לעיירות הפיתוח. אתם משערים שהתקציב שלכם בשנה הבאה יוגדל על-פי העודף שנוצר על-ידי הגבייה? בתוך עמכם אתם חיים ואתם יודעים את האילוצים. אתם רואים מה קורה באוניברסיטאות. לכן אני מציע לכם: מוצע לכם הסדר, קבלו אותו.

א. שוחט:

אל מי אתה מדבר?

י. צבן:

הוא מדבר אל "הגדולים".

ד. תיכון:

אתם יודעים את מצב המדינה, אתם יודעים מה הם האילוצים, לכן הייתי מציע שתציעו לנו הצעה מתקבלת על הדעת.

י. מצא:

אני רוצה לשאול את דב תבורי, שאמר בתחילת דבריו - אני מקווה לא בסארקזם - שהוא מייצג את עיירות הפיתוח. אני מקבל את זה ואני שואל אותך דוקא מתוך דאגה לעיירות הפיתוח שנמצאות במצוקה: עבורכן, העיריות הגדולות, הדבר בטל לא בטשים אלא ביותר, האם אתם מוכנים כמחווה לערי הפיתוח - בלי להכנס לקביעה לגבי השנים הבאות - לבוא ולומר: אנחנו יודעים את המצוקה של עיירות הפיתוח. אנו מורידים להסדר לבוא ולומר: אנחנו יודעים

י. מצא

שיועיל להן לחיי היום-יום? האם אתם מוכנים להעביר את הסכומים לעיירות הפיתוח מבלי שנצטרך להחליט ולקבוע הליכים שיקבעו לצמיחתן?

ש. זמש:

מסום מה לאורך כל הדיון מדברים כאן על 25 רשויות מקומיות מול ערי הפיתוח, ויש כאן טעות. במדינת ישראל יש 228 רשויות מקומיות, מתוכן 25 רשויות שיש להן עודף הכנסה על הוצאה. נשארות 203 רשויות מקומיות. ערי פיתוח יש 36, פחות מרבע.

לכן, מורי ורבותי, אנחנו מדברים על כל המערכת כולה. הבעיה היא בעייה לכולם. יש בעיות במועצות האזוריות, יש בעיות במגזר הערבי, יש בעיות במגזר הדרוזי, ואי אפשר להעמיד קבוצה מול קבוצה. אין טעות גדולה מזו.

י. צבן:

שלוש שאלות, למר שמט:

החלוקה של 40 מליון שקל היא ל-200 רשויות מקומיות. תן לנו דוגמה של רשות מקומית שרשאית לקבל את הסכום הגדול ביותר מתוך ה-40 מליון שקל, כדי שיהיה לנו מושג על סדרי הגודל.

שאלה שניה, בכל זאת קרה משהו עם השחיקה בתקציבי הרשויות מקומיות. כל הסכום שמדובר עליו הוא 40 מליון שקל. כל המהומה והמבולקה צריכה להגיע הנה ובמסגרת התקציב הרגיל לא ניתן לפתור את הבעייה?

שאלה למר תבורי: אתה אומר לרשויות המקומיות האחרות לוותר על 40 מליון שקל, או שאתה אומר להן שילחמו ויקבלו הקצבה לאיזון תקציביהן? אני שומע שלפי דעתו של מר שמט, העלאה הארנונה ב-170% הייתה רצפה, ולפי דעתו של מר תבורי זו הייתה תקרה. אנחנו רוצים לשמוע מה בדיוק היו הדברים לגבי העלאת הארנונות ב-170 אחוז. קראנו מכתבים למערכות העתונים מהמון אזרחים על העלאת הארנונות ב-170%. מה קורה בתחום זה עם האזרחים? גם על זה צריך לחשוב.

י. אלישיב:

אני דוחה מה שאמר חבר-הכנסת מצא. אנחנו איננו רוצים מהרשויות המקומיות הגדולות והן אינן צריכות לוותר לנו. א נחנו, כל רשות מקומית, עשינו תקציב שקיבל אישור משרד הפנים. משרד הפנים יש לו טענה לרשויות מקומיות כאלה ואחרות, זה לא מעניין אותנו. אנחנו רוצים את הכסף שאושר לנו. לכן אינני רוצה לדבר על מתת. אינני רוצה מתת מתבורי או מצ'יץ, אני רוצה מה שמגיע לי.

חבר-הכנסת ורדיגר, מר תבורי מייצג את כל השלטון המקומי, גם עיירות הפיתוח וגם רשויות מקומיות גדולות, בינוניות וקטנות. הוא היושב ראש הנבחר של מרכז השלטון המקומי. זה הבית שלנו, זה המרכז שלנו ודב תבורי הוא היושב ראש שלנו.

רבותי, חברי הכנסת, אל תנסו ליצור מאבק בינינו ובין עיירות הפיתוח. ה"ברען" הוא בבסיס התקציב. כמה שלא נעלה את המסים, זה לא יעזור, כי שטחי המסחר והתעשייה באזור ובפתח-תקווה אינם דומים. המאבק איננו בין עיירות הפיתוח ובין הערים המבוססות. המאבק הוא בין אלה שמשרד הפנים אישר להם מענק ובין משרד הפנים שלא מעביר את המענק.

ש. עמור:

אני רוצה לומר שמה שבנינו במשך 7 שנים, זה סופרמרקט - - -

היו"ר א. ספירא:

אבל יש לכם מפעלים יפים.

ש. עמור:

אבל הקולנוע היחיד שהיה בעיר סגרנו.

ש. עמור:

לשאלתו של חבר-הכנסת ורדיגר, האם ערי הפיתוח אינן מיוצגות מספיק על-ידי מרכז השלטון המקומי, זו שאלה פנימית שאנו חייבים לדון בה. נכון שאנו שוקלים בערי הפיתוח לפרוש ממרכז השלטון המקומי. זה נובע מהנושא הספציפי של המצוקה של ערי הפיתוח, שמרגישות שמרכז השלטון המקומי אינו מייצג אותן במידה מספקת בנושא זה. בנושאים אחרים, אני יכול להגיד שכן.

אני שמעתי ממר שמש, ידידי, דבר חמור. ואינני בא אליו בטענות. יש בעיות גם לישובים קטנים וגם לישובים ערבים. אבל אל תשכחו שהחלטה לכסות את הגרעון של עיירות הפיתוח נפלה אצל ראש הממשלה לפני ששה חדשים בהשתתפות שרי הפנים והאוצר. ושר הפנים דהיום אמר שיחפטר אם לא ימצא פתרון, וניתנה מקדמה של 9 מליון שקלים לעיירות הפיתוח. עכשו מכניסים לנו ב"טרמפ" עוד 200 רשויות מקומיות.

א. שוחם:

חבר-הכנסת רמון שאל מה חהיה המוטיבציה של הערים הגדולות להעלות מסים. גם לאחר הסידור הזה, עדיין יש מענק שלילי לערים הגדולות.

ח. רמון:

מהו הסכום?

א. שוחם:

150 מליון שקל לפי מטרד הפנים. יכול להיות שזה לא מספיק, אבל יש. לשאלתו של חבר-הכנסת ורדיגר, מרכז השלטון המקומי הוא אחד. נכון שבנושא זה נוצרה בעייה שאף פעם לא היתה קיימת.

ש. שמש:

דברו פה הרבה על בעיות כקליות בתקציב. כנפציג מטרד הפנים, אני מודה שהנושא הוא בעייתי ואנו מתמודדים איתו. אבל לכל חברי הוועדה ברור שלכל מטרדי הממשלה יש בעיות וזו בעייה אבל היא לא קשורה לנושא הספציפי.

לשאלתו של חבר-הכנסת רמון לגבי המוטיבציה של הערים הגדולות - - -

היו"ר א. שפירא:

ביום ה' נאמר בוועדה שערים רבות מחזיקות כסף במניות ובחשבונות חפ"ס. אני מבקש להתייחס לזה.

ש. שמש:

אני רוצה להסביר. יש בעיות בתקציב לגבי כולם. כאשר תכננו את שנת התקציב 1986, בדקנו וראינו שהמעבר מ-1985 ל-1986 אומר אינפלציה של 100%. היתה החלטה לגבי העלאת הארנונות ב-170%. ברור לכל המערכת שכאשר מחליטים על העלאת הארנונות ב-170%, המענק לאיזון קטן. ואז מבחינת האוצר ברור שהוא יעביר לרשויות המקומיות פחות מענק באותה מידה שגדלה הארנונה. הרשויות המקומיות מסכימות לזה, כי הן טוענות שעדיף להן לקבל את הכסף מהאזרחים מאשר מהאוצר. יוצא שהרשויות המקומיות יודעות ומסכימות שאם מעלים את הארנונה ב-170%, צריך לוותר על המענק. מה קורה במציאות? כאשר באים לרשויות מקומיות שיש להן מענק הן מוותרות, אבל כאשר באים ל-25 הרשויות שאין להן מענק, אין להן על מה לוותר. והאבסורד הוא ש-200 הרשויות שיש להן מענק צריכות לוותר פעמיים. ואז אנו אומרים ל-25 הרשויות שהן יוותרו על ההעברות ממסים אחרים, וכך אתה מעמיד את כולם בשווה. אם לא תעביר את ה-40 מליון שקלים אתה אומר ל-200 הרשויות שיוותרו פעמיים.

לשאלתו של היושב ראש על כספים של עיריות המושקעים במניות ובחשבונות חפ"ס, אין לי מידע. אני גם כן חי מהעיתונים. קשה לדעת זאת. וגם אם יש כסף בבנק, זה לא אומר שזה עודף. יתכן שזו גבייה מוקדמת.

שאלו שאלה לגבי העלאת הארנונה, כאשר אנו החלטנו על 170%, החלטה זו היא בעצם רצפה, אבל למעשה איננה רצפה. אנו אומרים לרשויות

שיהיה לך תקציב כמו בשנה שעברה, אח חייבת להעלות את המסים ב-170%. רשות מקומית שלא תרצה להעלות ב-170%, אלא רק ב-150%, תצטרך לקצץ בהוצאות. זאת אומרת, זו רצפה, אבל אין חייבים לעמוד בה. כל מי שרוצה לגבות יותר מ-170% צריך לקבל אישור משר האוצר. פנו הרבה רשויות מקומיות ואנחנו קבענו מערכת כללים - - -

י. צבן:

כל הרשויות המקומיות הטילו 170% לפני שקבלו אישור.

מ. שטרית:

כי החוק אושר לאחר שנשלחו ההודעות.

א. שוחט:

החטובה הנכונה: כאשר יצא החוק, נשלחו השומות.

ד. תבורי:

חבר-הכנסת רמון, המאבק האמתי שלנו הוא לא על שינוי פקודת העיריות, אלא על ייסום המלצות ועדת זנבר, ובהמלצות אלו יש הרבה פתרונות. מהבסיס הזה נוכל להתקדם למערכת שלטון מקומי מסודרת. לכן מה שאני מדבר עליו היום, אינם ה-40 מליון שקל. אני מדבר יותר אל נבחרי העם שתפקידם לבקר את הממשלה ולומר: הבסיס התקציבי אינו ריאלי וגרוע מזה, הגרעונות המתנפחים. אני עברתי את הסרפן שהזכיר מר צמור. שילמתי לבנק 13 מליון שקלים ריבית על חוב, ושילמתי מהעודפים שלי וקיצצתי בשירותים.

שני שלישים מאגרת שבת מקרקעין הסכמנו להעביר בלי שום ויכוח. אבל עכשו רוצים לקחת 90%. מס מעסיקים הורידו לנו? מס עינוגים הורידו לנו. הבטיחו לנו כנגד זה מס ערך מוסף שצריך היה להיות מקור לחלוקה לכל הרשויות המקומיות כדי לפתור את הבעייה. כל הזמן מורידים ואנו מושיטים יד לכל קש.

ה. רמון:

במקום לריב על 40 מליון שקלים, תגישו הצעת חוק ונעביר אותה.

ד. תבורי:

למה מגיע לנו מס רכוש ולא מס הכנסה? כי החוק קבע. רוצים לשנות את החוק. אם נתנגד, נבוא ונסביר. אם לא נתנגד, חשנו את החוק. אבל אי אפשר לעשות כל-מיני מנפולציות. אני מודיע לכם באחריות מלאה, שזה בלתי-מתקבל על הדעת ש-40 מליון שקל, כאשר הם צריכים להתחלק בין 200 רשויות מקומיות שאומרות שהן אינן יכולות לשלם מסכורת - - -

ב. שליטא:

כל חודש בלי המענק, אינני יכול לשלם מסכורת.

ד. תבורי:

לשאלתו של חבר-הכנסת ורדיגר, מרכז השלטון המקומי מייצג את כל הרשויות המקומיות. אם יש ויכוחים פנימיים, טוב שיש ויכוחים פנימיים והם מוכרעים במרכז השלטון המקומי. רבותי חברי ועדת הכספים, מאחר ואנו עוזבים עכשו, אני פונה אליכם ומבקש שתעמדו על פתרון בעיות בסיס המס והגרעונות המצטברים, הישובים החלשים, עיריות הפיתוח וישובים קטנים, המגזר הערבי והמגזר הדרוזי, וכאשר בעיות אלו יפתרו, ויכוחים מסוג זה לא יהיו.

היו"ר א. שפירא:

אני מודה לחברי מטלחת מרכז השלטון המקומי. אחם זוכרים שבישיבת הוועדה ביום ה' קיימנו דיון ונתתי לכל חברי הוועדה להביע דעתם ואמרתי שהדיון נגמר. בכל זאת רצינו לשמוע משלחת של הערים הגדולות. הבטחתי לחבר-הכנסת עובדיה עלי שיקבל רשונה הדיברת אוני. בישיבה זו. כיוון שהוא איננו אני מוסר רשות הדיבור לחבר-הכנסת בר-און.

מ. בר-און:

אני חושב שמה שנעשה כאן הוא מעשה זמרי; וזו איננה אשמת משרד הפנים, אלא אשמת משרד האוצר. לפי דעתי; מס שבח ומס רכוש אינם שייכים לרשויות המקומיות. הם קשורים במצבים גיאוגרפיים והסטוריים. טן הדין היה שהמדינה תגבה מס לאומי ותתקצב את הרשויות המקומיות הזקוקות לסיוע.

המצב הקיים ומה שמוצע עכשו הביא לכך שמוסד שתמיד היתה בו הרמוניה - מרכז השלטון המקומי, עכשו יש בו בעיות.

אנחנו, חברי ועדת הכספיים, רואים את כלל התמונה ויודעים שאם לא ניתן 40 מליון שקלים חדשים לערי הפיתוח, לא יהיו להם 40 מליון שקלים אלה. לכן אין מנוס אלא להצביע בחיוב בעד העברה ה-40 מליון שקל.

י. צנו:

אני חושב שהגורם האחראי לכל התמונה המגווחת והעצובה שהביאו לפנינו היא העובדה, שהממשלה לא היה לה עד היום הכוח והעוז להאליט החלטות יותר יסודיות לגבי ארגון התקציב של הרשויות המקומיות.

אינני חושב שיש איזה שהוא הגיון בכל הטרנסקציות שעושים מקופה לקופה. יש הגיון בטענה של ראשי הערים הגדולות שנאנקות די קשה בנושא התקציב מצד אחד ויש צורך חיוני להעביר לעיירות הפיתוח 40 מליון שקל מצד שני. ואינני מקבל את נקודת המוצא שלמדינה אזלו מקורות ההכנסה ואזלו התקציבים לקיצוץ; בודאי לא אזלו מקורות ההכנסה.

לכן אני מציע כאיר מדובר בסכום שהוא לא סכום גדול, שלא לקעקע את כל המערכת של השלטון המקומי. אני חושב שאנו צריכים לתבוע מיטון ממשרד האוצר לרשויות המקומיות.

ז. אמיר:

התקציב חייב להביא בחשבון את מקורות הגבייה של העיריות, ומקורות הגבייה של העיריות אינן רק מגורים, אלא גם מלוונות, תעשייה ומסרדי ממשלה. חבדקו מה משלמת הממשלה לעיריית ירושלים ולעיריות אחרות בעבור בניית המסדרים הנמצאים בתחום זיפוטן. אילו היו מביאים מלוונות לבגב, לא היו בעיות ברשויות המקומיות לבגב. היו מלוונות, היתה הכנסה גם לרשות המקומית.

אנו צריכים לפנות למשרד הפנים ולמשרד האוצר, שיביאו בחשבון את מקורות הגבייה של הרשויות המקומיות. ברשות מקומית שמקור הגבייה הוא רק מגורים, צריך לסייע לרשות המקומית.

דרשנו ממשרד הפנים להביא לפני הוועדה פירוט הגרעונות של כל הרשויות המקומיות ועד היום לא קבלנו. דרשנו ממשרד הפנים לקבל רשימה של הרשויות המקומיות שקבלו היתר לגבות מסים מעל 170% ולא קבלנו. כל עוד לא נקבל נתונים אלה, לא נוכל לקבוע עמדה ולהחליט.

היו"ר א. שפירא:

תם הדיון. אני מעמיד להצבעה צו חלוקה מס שבח מקרקעין, ומס רכישה.

ה צ ב ע ה

צו חלוקת מס שבח מקרקעין ומס רכישה א ו ש ר

שינויים בתקציב לשנת 1986 - פנייה מס' 149 של המסננה על התקציבים

היו"ר א. שפירא:

עכשו אני מעמיד להצבעה שינויים בתקציב לשנת 1986, פנייה מס' 149

ל המסונה על התקציבים, יהדיון בה נסתיים.

ל. כהן:

אנו סיכמנו שפנייה זו תועבר לוועדת המזנה לעניני הרשויות המקומיות

מ. יטריח:

הדיון נסתיים; מדוע לא נצביע עכשו?

ס. הנא:

העברה זו מיועדת לכיסוי גרעונות ביישובי פיתוח ויישובים חלשים. היה דיון בוועדה, והועלו כל-מיני בקשות. אי אפשר להענות לבקשות. נאמר שרוצים לדעת איך מחלקים את הסכום.

פ. גרופר:

תסביר בבקשה מה זה "יישובים חלשים".

ס. הנא:

אני רוצה קודם כל להעביר את האישור, ואז יתכן שחלק מהבקשות יוכלו לקבל תשובה. מדובר על העברת כספים לעיירות פיתוח ויישובים חלשים, עיירות פיתוח הנמצאות בטצוקה. מי הן עיירות הפיתוח, משרד הפנים יכול לתת את הרשמי הם היישובים החלשים האחרים, ניתן להביא רשימה, אבל לא ניתן להביא את החלוקה של הסכומים, כי אנו מגיעים להסדר עם כל מקום בנפרד ומדובר על הסדרים שיפתרו בעיית הגרעונות ומאידך ינקטו צעדים משלימים של הרשות המקומית ושל הממשלה למנוע "ברעך" בעתיד. וזה דומה להסדר שנעשה לגבי סולל-בובה. יש צעדים שיינקטו על-ידי הממשלה, צעדים שיינקטו על-ידי הבנקים וצעדים שיינקטו על-ידי הרשויות המקומיות. זה תהליך שיאריך חדשים. לכן אי אפשר להתנות את אישור הפנייה בהבאת הרשימה וחלוקת הסכומים. יש רשויות מקומיות שהן בשלבים מתקדמים של ההסדר. אנחנו מניחים שתוך שבועיים יושלם ההסדר לגבי רשויות מקומיות. אם לא יועבר הסכום, האוהבות יצברו ריבית והענין לא יוסדר.

לכן אנו מבקשים אישור הוועדה לפנייה ואנחנו נביא לוועדה כל

חמר שהיא תרצה. לא קיים דבר כזה שהממשלה מביאה חלוקת תקציב מי-מקבל-מה.

ס. שטריח:

אני רוצה לפנות לחברים ולהסביר: הגרעון בערי הפיתוח ממוטט כל חלקה טובה של השירותים בהן. כזכור היתה הפגנה של עיירות הפיתוח מול משרד ראש הממשלה, ובעקבות הפגנה זו היה סיכום אצל ראש הממשלה, בהשתתפות האוצר, לפתור את הבעיה. מאז עברו חמישה חדשים. בחמישה חדשים אלה עלה הגרעון ועלו החובות בבנקים. האוצר אמר בצדק: אני אינני יכול לתת כסף מבלי שייבדקו הדברים ויקבעו הסדרים לעתיד. הדברים נבדקו, עיירות הפיתוח הגישו מסמכים שנבדקו.

לא יכול להיות מצב שחבר הכנסת שמעוניין בעיר מסוימת יחזיק את כל עיירות הפיתוח כבני-ערוכה עד שיוסדר ענינה של אותה עיר. לא יכול להיות מצב של איפה ואיפה. כאשר רוצים, אין קריטריונים ואין שום דבר, וכאשר אין רוצים, דורשים קריטריונים משום שסישהו רואה עצמו אפוסטרופוס של איזו שהיא עיר ותובע למענה עוד חמש אגורות.

ע. סולודר:

חבר-הכנסת שטריח צודק, אבל לפני חודש הובאה בקשה זו לפני הוועדה בישיבה שאני יזבתי בראשה וכישיבה זו כל חברי הוועדה ללא יוצא מן הכלל תבעו שנקבל פירוט וקריטריונים לחלוקת הסכום. יש לנו ועדת משנה לעניני הרשויות המקומיות, נעביר פנייה זו לוועדת המשנה.

היו"ר א. שפירא:

ועדה המסנה לעניני הרשויות המקומיות אינה קיימת יותר. הנושא יובא לישיבת מליאת הוועדה ביום ד' השבוע בשעה 9.00.

הצעה לסדר-היום לחברת-הכנסת ע. סולודר.

ע. סולודר:

במלאת שנה לאזור הסחר החפשי באילת, אני מציעה שהוועדה תשמע דיווח על איזור הסחר החפשי בנמל אילת.

היו"ר א. שפירא:

הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 13.05